

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Antonina Grymel
Sędziowie	SSO del. Ewelina Kocurek - Grabowska (spr.) SSA Lena Jachimowska
Protokolant	Ewa Bury

po rozpoznaniu w dniu 25 września 2012r. w Katowicach

sprawy z odwołania K. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o wysokość składki na ubezpieczenie wypadkowe

na skutek apelacji K. O.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Bielsku-Białej

z dnia 27 października 2011r. sygn. akt VI U 663/11

1. zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzające ten wyrok decyzje organu rentowego w ten sposób, że ustala, iż płatnik składek K. O. nie jest zobowiązany do opłacenia składki na ubezpieczenie wypadkowe w roku składkowym obejmującym okres rozliczeniowy:

od 1 kwietnia 2006 r. do 31 marca 2007 r.,

od 1 kwietnia 2007 r. do 31 marca 2008 r.,

od 1 kwietnia 2008 r. do 31 marca 2009 r.,

od 1 kwietnia 2009 r. do 31 marca 2010 r. oraz

od 1 kwietnia 2010 r. do 31 marca 2011 r. podwyższonej o 50%,

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. na rzecz K. O. kwotę 630 zł (sześćset trzydzieści złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

/-/SSO del.E.Kocurek-Grabowska /-/SSA A.Grymel /-/SSA L.Jachimowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12.04.2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. ustalił K. O. - (...)
w U. stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe za okres od 1 kwietnia 2006r. do 31 marca 2007r., podwyższając ją o 50%, na 2,40% podstawy wymiaru tychże składek.

Decyzją z dnia 12.04.2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. ustalił K. O. - (...)
w U. stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe za okres od 1 kwietnia 2007r. do 31 marca 2008r., podwyższając ją o 50%, na 2,40% podstawy wymiaru tychże składek.

Decyzją z dnia 12.04.2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. ustalił K. O. - (...)
w U. stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe za okres od 1 kwietnia 2008r. do 31 marca 2009r., podwyższając ją o 50%, na 2,40% podstawy wymiaru tychże składek.

Decyzją z dnia 12.04.2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. ustalił K. O. - (...)
w U. stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe za okres od 1 kwietnia 2009r. do 31 marca 2010r., podwyższając ją o 50%, na 2,40% podstawy wymiaru tychże składek.

Decyzją z dnia 12.04.2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. ustalił K. O. - (...)
w U. stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe za okres od 1 kwietnia 2010r. do 31 marca 2011r., podwyższając ją o 50%, na 2,40% podstawy wymiaru tychże składek.

W jednobrzmiących odwołaniach od powyższych decyzji K. O. zażądał ich zmiany poprzez zwolnienie go z obowiązku zapłaty podwyższonej składki na ubezpieczenie wypadkowe za okres od 1 kwietnia 2006r. do 31 marca 2011r. oraz przyjęcie, iż przedmiotowy okres rozliczeniowy miał obowiązek opłacać składkę na ubezpieczenie wypadkowe w wysokości 1,60%.

Podał, że w latach 2002-2011 ponad 60% przychodów osiągał z działalności prowadzonej w hotelach: (...) i (...) i ten rodzaj działalności był także obsługiwany przez około 70% jego pracowników. Ponadto zarzucił, że w zakresie robót, budowlanych w ogóle nie prowadził działalności gospodarczej i przychody z tego tytułu wynosiły 0 zł.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołań powołując się na okoliczności przytoczone w uzasadnieniu zaskarżonych decyzji

Wyrokiem z dnia 27 października 2011r. Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej oddalił odwołanie.

Sąd ustalił iż niesporną okolicznością w sprawie było to, iż K. O. za lata 2006-2011 zgłosił do ubezpieczenia wypadkowego powyżej 10 ubezpieczonych.

Odwołujący - prowadzący działalność gospodarczą w ramach (...) w U. otrzymał ze strony Głównego Urzędu Statystycznego

w K. nr identyfikacji REGON: (...). Przedmiotem jego działalności jest handel, produkcja, usługi, import - eksport towarów i usług, skup - sprzedaż hurtowa i detaliczna towarów i usług, produkcja mebli, produkcja krzeseł, wykonywanie robót ogólnobudowlanych związanych ze wznoszeniem budynków oraz działalność komercyjna pozostała, hotele i restauracje itp.

Według stanu na dzień 1.04.2006r., 31.12.2006r., 31.12.2007r. i 31.12.2008r. działalność odwołującego została zakwalifikowana do podklasy (...) 2004 - 45.21.A „wykonywanie robót ogólnobudowlanych związanych ze wznoszeniem budynków”,

a według stanu na dzień 31.12.2009r. do podklasy (...) 2004 - 36.12.Z - „produkcja mebli biurowych i sklepowych, pozostała”, (...) 2007 - 31.01.Z „produkcja mebli biurowych i sklepowych”.

Według stanu na dzień 31.03.2010r. i 31.12.2010r. działalność odwołującego została zakwalifikowana do podklasy (...) 2007 - 31.01.Z „produkcja mebli biurowych i sklepowych”.

Odwołujący K. O. w roku 2009 i 2011 wystąpił do Urzędu Statystycznego w K. o zmianę wpisów składając wnioski (...)1.

Z kolei Sąd ustalił, że odwołujący w dniu 20.04.2011r. złożył wniosek RG-1 o zmianę cech objętych wpisem do rejestru, a w którym jako rodzaj działalności przeważającej według (...) 1997 został zgłoszony - podklasa 55.11.Z „hotele i motele z restauracjami”.

Naczelnik Urzędu Skarbowego w C. nie dysponuje danymi umożliwiającymi udzielenie odpowiedzi na temat przychodów osiąganych przez K. O. z tytułu działalności budowlanej w porównaniu do całkowitej wartości przychodów i stanu zatrudnienia w poszczególnych rodzajach działalności w okresie od 1.04.2006r. - 31.03.2010r.

Bezsporną okolicznością w sprawie było to także, że odwołujący się za okres od marca 2006r. do kwietnia 2011r. ustalił i opłacił składkę na ubezpieczenie wypadkowe od 1,60% stopy procentowej - (...) 55.1 l.Z.

Zdaniem Sądu, istotą sporu powstałego w niniejszej sprawie było udzielenie odpowiedzi na pytanie wedle jakiej stopy procentowej za okres od 1 kwietnia 2006r. do 31 marca 2011r. K. O. miał obowiązek uiszczać składkę na obowiązkowe ubezpieczenia wypadkowe za zatrudnionych pracowników w liczbie przekraczającej 10 osób, i czy w konsekwencji organ składkowy miał obowiązek przypisania mu z tego tytułu składki przedmiotowej w wysokości 150% prawidłowej stopy procentowej.

Sąd w tym zakresie odwołał się do uregulowań ustawy z dnia 30 października 2002r. o ubezpieczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. tj. z 2009r., Nr 167, poz. 1322 z póź. zm.), w szczególności art. 27, który stanowi, iż stopę procentową na ubezpieczenie wypadkowe ustala się na rok składkowy.

Bezsporną okolicznością w sprawie było, że do ubezpieczenia wypadkowego odwołujący zgłosił więcej niż 10 pracowników (ubezpieczonych).

Sąd podkreślił, że treść art. 34 ustęp 3 w nawiązaniu do ustępu 1 cytowanego przepisu ustawy z dnia 30 października 2002r. o ubezpieczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych nie uprawnia organu rentowego do nałożenia sankcji zawartej w tym przepisie prawa materialnego.

W myśl art. 34 ustawy wypadkowej, jeżeli płatnik składek nie przekaże danych lub przekaże nieprawdziwe dane, o których mowa w art. 31, co spowoduje zaniżenie stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe, Zakład ustala, w drodze decyzji, stopę procentową składki na cały rok składkowy w wysokości 150% stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych. Płatnik składek zobowiązany jest opłacić zaległe składki wraz z odsetkami za zwłokę.

W artykule 31 ustępie 6 ustawodawca sprecyzował, iż przez te „dane”,

o których mowa w art. 34 ustępie 1 ustawy, i które płatnik składek ma obowiązek przekazać do 31 stycznia danego roku za poprzedni rok należy rozumieć:

- 1) dane identyfikacyjne płatnika składek określone w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych;
- 2) rodzaj działalności według (...);
- 3) liczbę ubezpieczonych zgłoszonych do ubezpieczenia wypadkowego;
- 4) adres płatnika składek.

Powyższe dane stanowią podstawę do samodzielnego obliczenia należnej stopy procentowej.

Zdaniem Sądu Okręgowego zasadnie organ rentowy w zaskarżonych decyzjach uznał, iż podanie nieprawidłowego (...) przez odwołującego winno skutkować podwyższeniem stopy procentowej. K. O. jako osoba prowadząca działalność gospodarczą miał obowiązek aktualizowania danych w Urzędzie Statystycznym i zasadnym jest stwierdzenie organu rentowego, że odwołujący nie może na etapie obecnego postępowania zasłaniać się składaniem sprawozdań SP-1 do Urzędu Statystycznego.

Z tych też względów Sąd uznał odwołania za bezzasadne i w konsekwencji oddalił odwołania K. O. na zasadzie art. 477¹⁴ § 1 kpc.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 kpc /5 x 60zł/.

Apelację od wyroku wniósł K. O., zaskarżając wyrok w całości.

Wyrokowi zarzucono naruszenie przepisów prawa:

- 1) art. 34 ust. 1 i 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (dalej: ustawy wypadkowej);
- 2) art. 28. ust. 2, art. 29 ust. 1 i art. 31 ustawy wypadkowej;
- 3) § 10 ust. 1 i ust. 2 pkt 1) rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji rejestru podmiotów gospodarki narodowej, w tym wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń, oraz szczegółowych warunków i trybu współdziałania służb statystyki publicznej z innymi organami prowadzącymi urzędowe rejestry i systemy informacyjne administracji publicznej (dalej: rozporządzenie GUS);
- 4) art. 2a ust. 2 pkt 2) ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych;
- 5) art. 233 § 1, art. 227 i art. 328 § 2 kpc;
- 6) art. 217 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W oparciu o te zarzuty skarżący wniósł o:

- 1) uchylenie wszystkich skarżonych decyzji;
- ewentualnie

2) o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania;

3) zasądzenie od organu na rzecz odwołującego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przypisanych;

4) przeprowadzenie rozprawy także pod nieobecność odwołującego.

W uzasadnieniu podniesiono, że zgodnie z **art. 34 ust. 1 i 3, ustawy wypadkowej** Zakład jest uprawniony do ustalenia i podwyższenia stopy procentowej w drodze decyzji wyłącznie gdy płatnik nie przekaze danych lub przekaze dane nieprawdziwe. Podkreślono, że w przedmiotowej sprawie, odwołujący co najwyżej podał dane niewłaściwe do Głównego Urzędu Statystycznego ale nie nieprawdziwe do ZUS. Odwołujący w dokumentacji do organu rentowego podawał zawsze dane prawdziwe (ZUS PIWA - corocznie) - dotyczące faktycznie wykonywanej działalności, a art. 34 ustawy wypadkowej sankcjonuje jedynie przekazywanie nieprawidłowych danych do tego organu. Nic nie mówi o pomyłkach w ewidencji REGON.

Wskazano, iż w najnowszym orzeczeniu Sądu Najwyższego w sprawie I UK 15/11, Sąd Najwyższy stwierdził, że **prawdziwe ale niewłaściwe dane** zaniżające składkę wypadkową nie są podstawą nałożenia kary przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych i ustalenia wysokości składki w drodze decyzji.

Podniesiono także, że „art. 34 ustawy wypadkowej pozwala na nałożenie kary **tylko w razie podania nieprawdziwych danych, a nie niewłaściwych**. Odpowiedzialność z art. 34 jest oparta na badaniu zawinienia i wymaga indywidualnego zbadania sprawy i okoliczności, w których doszło do wpisania nieprawidłowych informacji. **Stosowanie przepisów o charakterze represyjnym nie może prowadzić do rezultatów sprzecznych z podstawowymi wartościami konstytucyjnymi**, szczególnie z zasadą zaufania obywatela do państwa.”

Odwołujący konsekwentnie informował GUS o niewłaściwej klasyfikacji statystycznej jego firmy. Miało to też odzwierciedlenie w składanych corocznie do GUS sprawozdaniach z działalności i obrotów SP1 - zał. 1, z których jednoznacznie wynika, że nie osiągnęto żadnej sprzedaży z działalności budowlanej, a także w negatywnych sprawozdaniach B-01 (zał. 5) i B-02 (zał. 6).

W końcu odwołujący złożył Ankiety Aktualizacyjne RG-1 z 20.04.2011r. i z 17.03.2011r. (zał. 2) zgodnie z § 4a ust. 2 i § 4c w zw. z § 5 i § 10 rozporządzenia GUS, w taki sposób aby odzwierciedlały rzeczywistość prowadzoną przez podmiot działalność.

Apelujący powołał się nadto na zasadę prawdy obiektywnej, na podstawie której należy dążyć do wyjaśnienia faktycznego stanu sprawy, a nie opierać się tylko na dokumentach, które nie odzwierciedlają rzeczywistości prowadzonej działalności.

Odwołujący zwrócił też uwagę na systemowy cel odprowadzania zróżnicowanej składki wypadkowej. Otóż jak stanowi rozporządzenie Ministra Pracy z dnia 29 listopada 2002r. w sprawie różnicowania stopy procentowej składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w zależności od zagrożeń i ich skutków, wysokość składki winna zależeć od kategorii ryzyka prowadzonej działalności (§ 2). Dalej w rozporządzeniu szczegółowo podaje się metodologię naliczania procentu składki wypadkowej w zależności od zagrożenia występującego w prowadzonej działalności i częstotliwości występowania wypadków przy pracy.

Ewidencja Urzędu Statystycznego nie może być jedynym i przesądzającym dowodem w sprawie zagrożenia wypadkowego występującego w zakładzie pracy.

Zwrócił uwagę, że system statystyczny REGON, prowadzony przez GUS, nie prowadzi własnych postępowań mających ustalić faktyczny rodzaj prowadzonej działalności tylko ujmuje w swojej statystyce jedną spośród działalności występujących w Ewidencji Działalności Gospodarczej ((...)) - tą znajdującą się na pierwszej pozycji. Jego (...) odwołującego obejmuje bardzo wiele pozycji, nie oznacza to jednak, że każdy rodzaj z tam wymienionej działalności jest rzeczywiście prowadzony.

Naruszenie art. 2a ust. 2 pkt 2) ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zdaniem apelującego polegało na naliczeniu składek w wysokości dotyczącej innego rodzaju działalności mimo, że organ wiedział, że odwołujący działalności budowlanej nie prowadzi.

Zgodnie z art. 28. ust. 2 ustawy wypadkowej stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe ustala Zakład na podstawie „grupy działalności, do której należy płatnik”. Odwołujący w ogóle nie prowadzi działalności budowlanej i przychody z tego typu działalności wynosiły i wynoszą 0 zł.

Z kolei naruszenie art. 233 § 1, art. 227 i art. 328 § 2 kpc polegało na tym,

że Sąd I instancji nie przeprowadził także wszystkich dowodów zawnioskowanych przez odwołującego, co przyczyniłoby się do ostatecznego wyjaśnienia rodzaju działalności prowadzonej przez płatnika.

W piśmie procesowym z dnia 22.06.2011r. wskazano 6 wniosków dowodowych, z czego częściowo wykonano tylko wnioski 1 i 2, a w ogóle nie wykonano wniosków 3, 4 i 5. Sąd I instancji nie odniósł się do nich w ogóle, ani w trakcie procesu, ani w uzasadnieniu. W ten sposób naruszona została zasada swobodnej oceny dowodów i wszechstronnego rozważenia sprawy. Nie zbadano też faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, a nadto nie wiadomo dlaczego Sąd odmówił wiarygodności poszczególnym dowodom, ani którym dowodom Sąd dał wiarę.

Na marginesie podniesiono, że jeśli o wysokości daniny publicznej - składki wypadkowej miałyby decydować wyłącznie ewidencja statystyczna REGON, prowadzona na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów, to naruszałoby to art. 217 Konstytucji RP.

Rozpoznając apelację, Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie, aczkolwiek głównie z innych przyczyn, niż w niej podniesione.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia, czy zasadnie organ rentowy podwyższył płatnikowi składek K. O. -prowadzącemu działalność (...) w U., o 50% stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe, za następujące okresy rozliczeniowe:

od 1 kwietnia 2006r. do 31 marca 2007r.,

od 1 kwietnia 2007r. do 31 marca 2008r.,

od 1 kwietnia 2008r. do 31 marca 2009r.,

od 1 kwietnia 2009r. do 31 marca 2010r.,

od 1 kwietnia 2010r. do 31 marca 2011r.

Inicjując rozważania przede wszystkim wypada przypomnieć, że zgodnie z art. 382 kpc, sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Oznacza to obowiązek sądu drugiej instancji oceny całego materiału dowodowego w każdym przypadku, niezależnie od tego, czy sąd ten przeprowadza nowe dowody, ponawia dowody wcześniej przeprowadzone, czy też podziela ustalenia poczynione przez sąd pierwszej instancji. Obowiązkiem sądu drugiej instancji jest rozważenie nie tylko wszystkich zarzutów podniesionych w apelacji,

ale również przeprowadzenie oceny wszystkich twierdzeń zgłaszanych przez strony procesu. Powinność ta wynika z istoty apelacji pełnej, na temat charakteru której Sąd Najwyższy wypowiedział się szeroko w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów (mającej moc zasady prawnej) z dnia 31 stycznia 2008r., III CZP 49/07 (OSNC 2008 nr 6, poz. 55; por. też wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2009r., IV CSK 110/09, Lex nr 518138 i z dnia

21 sierpnia 2003r., III CKN 392/01, OSNC 2004 nr 10, poz. 161 oraz postanowienie z dnia 4 października 2002r., III CZP 62/02, OSNC 2004 nr 1, poz. 7). Powiększony skład Sądu Najwyższego wskazał w szczególności, że system apelacji pełnej polega na tym, że sąd drugiej instancji rozpatruje sprawę ponownie. Oznacza to,

że przedstawione pod osąd roszczenie procesowe jest rozpoznawane po raz kolejny, a prowadzona przez sąd odwoławczy rozprawa stanowi kontynuację rozprawy rozpoczętej przed sądem pierwszej instancji. Podstawowym celem postępowania apelacyjnego jest naprawienie wszystkich błędów natury prawnej, jak i faktycznej, popełnionych zarówno przez sąd pierwszej instancji, jak i przez strony procesowe. Apelacja pełna, oderwana od podstaw, a więc od reglamentowanej przez prawodawcę listy możliwych zarzutów, nie krępuje zatem sądu drugiej instancji, dzięki czemu zachowuje on w zasadzie nieograniczone kompetencje rozpoznawcze. Skoro apelacja pełna polega na tym, że sąd drugiej instancji rozpatruje sprawę ponownie, czyli jeszcze raz bada sprawę rozstrzygniętą przez sąd pierwszej instancji, to tym samym postępowanie apelacyjne - choć odwoławcze - ma charakter rozpoznawczy (merytoryczny), a z punktu widzenia metodologicznego stanowi dalszy ciąg postępowania przeprowadzonego w pierwszej instancji. Skoro sąd drugiej instancji, jako sąd merytoryczny, rozpoznaje w postępowaniu apelacyjnym "sprawę", a nie "apelację" (ta cecha odróżnia postępowanie apelacyjne od postępowania kasacyjnego), to nie może ograniczyć się do rozważenia tylko zarzutów apelacji, lecz jest obowiązany rozważyć w granicach zaskarżenia apelacyjnego cały materiał procesowy - w tym wszystkie zarzuty i wnioski podniesione w apelacji oraz zgłoszone w pismach procesowych składanych w toku postępowania apelacyjnego - samodzielnie ocenić dowody przeprowadzone w sprawie, ustalić podstawę faktyczną rozstrzygnięcia i wyjaśnić jego podstawę prawną (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2000r., IV CKN 63/00, Lex nr 533124; z dnia 20 lutego 2004r., I CK 213/03, Lex nr 520016 i z dnia 9 kwietnia 2008r., II PK 280/07, Lex nr 469169 oraz postanowienie z dnia 18 marca 2010r., II PZP 2/10, Lex nr 575095).

Przechodząc do merytorycznego rozpoznania zasadności odwołania, wypada podkreślić, że w ustawie z dnia 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r. Nr 167, poz. 1322 ze zm.-zwanej dalej ustawą) w przepisie art. 28 ust. 1 i ust. 2 wyodrębniono dwie kategorie płatników składek: 1) płatników zgłaszających do ubezpieczenia wypadkowego nie więcej niż 9 ubezpieczonych i 2) płatników zgłaszających do tegoż ubezpieczenia co najmniej 10 ubezpieczonych. Kryterium takiego podziału jest liczba ubezpieczonych zgłoszonych do ubezpieczenia wypadkowego, a to kryterium zostało doprecyzowane w ust. 3 i 4 powołanej normy. Dla każdej z wymienionych kategorii płatników określono odmienne zasady ustalania stopy procentowej składki i inny tryb postępowania w tym zakresie.

W odniesieniu do drugiej kategorii płatników, do której zalicza się odwołującego, zasadą jest, że opłacają oni składkę według ustalonej (w myśl art. 28 ust. 1 i art. 32 ustawy) przez Zakład i podawanej do wiadomości płatnika zindywidualizowanej stopy procentowej. Stanowi ona iloczyn stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe właściwej dla grupy działalności, do której należy płatnik (ustalanej-zgodnie z art. 30 ustawy oraz § 4 i załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznych z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie różnicowania stopy procentowej składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w zależności od zagrożeń zawodowych i ich skutków - Dz. U. Nr 200, poz. 1692 ze zm. - według przypisanej dla każdej z grup działalności kategorii ryzyka określonego wskaźnikami częstości poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem, poszkodowanych w wypadkach przy pracy śmiertelnych i ciężkich, stwierdzonych chorób zawodowych

i zatrudnionych w warunkach zagrożenia) i wskaźnika korygującego ustalane dla danego płatnika stosownie do zasad określonych w art. 31 ustawy i § 5-8 rozporządzenia, czyli według właściwej dla płatnika kategorii ryzyka mierzonej wskaźnikami częstości poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem, poszkodowanych w wypadkach przy pracy śmiertelnych i ciężkich oraz zatrudnionych w warunkach zagrożenia. Zgodnie z art. 29 oraz art. 31 ust. 3 i ust. 6 ustawy płatnicy należący do omawianej kategorii zobowiązani są zatem do przekazywania do Zakładu danych służących do ustalenia kategorii ryzyka dla swojej grupy działalności (takich jak rodzaj działalności według (...) ujęty w rejestrze REGON) oraz wskaźnika korygującego (liczba osób zgłoszonych do ubezpieczenia wypadkowego oraz liczba poszkodowanych w wypadkach ogółem, poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych i ciężkich oraz zatrudnionych w warunkach zagrożenia).

Do tych płatników składek ma też zastosowanie regulacja art. 34 ust. 1 ustawy, zgodnie z którą nieprzekazanie przez tychże płatników danych lub przekazanie nieprawdziwych danych, o jakich mowa w art. 31 i spowodowanie wskutek tego zaniżenia stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe implikuje ustalenie przez Zakład stopy procentowej składki na cały rok składkowy w wysokości 150% stopy procentowej określonej na podstawie prawidłowych danych, a nadto obowiązek zapłaty zaległych składek wraz z odsetkami.

Niewątpliwie podwyższenie stopy procentowej składki na cały rok składkowy do wysokości 150% stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych za nieprzekazanie danych lub przekazanie nieprawdziwych danych, o których mowa

w art. 31 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych ma charakter sankcji o charakterze represyjnym za przekazanie nieprawdziwych danych, bądź za ich nieprzekazanie. W ocenie Sądu Najwyższego, wyrażonej w wyroku z 20 maja 2004r., II UK 403/03 (OSNP 2005 nr 3 poz. 44) decyzja o podwyższeniu stopy procentowej składki nie jest uznaniowa, ale to w żaden sposób nie wpływa na jej represyjny i prewencyjny charakter. Nie można natomiast przyjąć, że odpowiedzialność płatnika składek na podstawie tego przepisu ma charakter obiektywny i w związku z tym występuje w każdym przypadku podania nieprawdziwych danych, prowadzących do zaniżenia wysokości należnych składek. Nie ma bowiem uzasadnienia dla wymierzenia tej sui generis kary, bez oceny okoliczności będących przyczyną wadliwej informacji. Wynikająca z niego sankcja będzie miała zatem zastosowanie do płatnika, który ponosi winę, nawet w jej najlżejszym stopniu, za przekazanie nieodpowiadających prawdzie danych. Ujawnienie błędu w deklaracji pociąga za sobą obowiązek zapłacenia podwyższonej składki. Nie jest to jednak odpowiedzialność absolutna. Stosowanie przepisów

o zabarwieniu penalnym nie może bowiem prowadzić do rezultatu, który byłby sprzeczny z podstawowymi zasadami konstytucyjnymi, wywodzonymi z klauzuli demokratycznego państwa prawnego - zasady zaufania obywatela do państwa

i stanowionego przezeń prawa oraz zasady bezpieczeństwa prawnego. Podmiot, który wadliwie wypełnia swój obowiązek musi mieć możliwość obrony i wykazania,

że niedopełnienie tego obowiązku było następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności. Nie chodzi tu o winę podmiotu, lecz obiektywną odpowiedzialność z możliwością zwolnienia w określonych okolicznościach.

W sprawie o podwyższenie składki na ubezpieczenie wypadkowe nie można abstrahować od przyczyn i okoliczności, z powodu których jednostka wadliwie przekazała informacje. Stwierdzenie czy strona nie ponosi czy też ponosi odpowiedzialność na zasadzie art. 34 ust.1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym

z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych musi być podejmowane indywidualnie, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności, których dopiero łączna ocena może doprowadzić do konkluzji, że w tej konkretnej sprawie wymierzenie składki wypadkowej podwyższonej było zgodne lub nie do pogodzenia z normą prawną zawartą w powołanym przepisie i oceniane także przez pryzmat zaufania jednostki do państwa i stanowionego przez to państwo prawa. Ostatecznie więc wyrażony pogląd wskazuje na możliwość zwolnienia się z odpowiedzialności za podanie obiektywnie nieprawdziwych danych z przyczyn niezależnych (niezawinionych) przez płatnika.

Sąd Apelacyjny jako Sąd drugiej instancji miał nie tylko uprawnienie, ale wręcz obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału oraz dokonania jego własnej samodzielnej oceny, przy uwzględnieniu zasad wynikających z art. 233

§ 1 kpc.

Uwzględniając powyższą regułę Sąd Apelacyjny stwierdził tymczasem, że wszystkie zaskarżone decyzje zostały wydane z naruszeniem przepisów ustawy wypadkowej.

Stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe, po myśli art. 27 ustawy z dnia 30 października 2002r. o ubezpieczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. tj. z 2009r., Nr 167, poz. 1322 z póź. zm.), ustala się na rok składkowy. Ustawa wypadkowa wprowadza pojęcie „roku składkowego”, które oznacza okres obowiązywania stopy procentowej składek na ubezpieczenie wypadkowe, należnych za okres od dnia 1 kwietnia danego roku do dnia 31 marca następnego roku. Definicję roku składkowego zawiera art. 2 pkt 8 ustawy wypadkowej.

Termin ten został wprowadzony ze względu na przyjęcie w ubezpieczeniu wypadkowym koncepcji różnicowania stopy procentowej składki w zależności od zagrożeń zawodowych i ich skutków. Stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe, ustala się na rok składkowy, a podstawą dla jej ustalenia jest kategoria ryzyka ustalona dla grupy działalności płatnika (według (...) ujętego w rejestrze REGON w dniu 31 grudnia poprzedniego roku) korygowana za pomocą wskaźnika uwzględniającego kategorię ryzyka danego płatnika składek. Procedura ustalania wysokości stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe w odniesieniu do stopy zindywidualizowanej (dla płatników zgłaszających do ubezpieczenia wypadkowego co najmniej 10 ubezpieczonych) przeprowadzana jest przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (art. 28 ust. 2).

W art. 32 ustawodawca zobowiązał organ rentowy do zawiadomienia płatnika składek o wysokości stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe, obowiązującej go w danym roku składkowym, nie później niż do dnia 20 kwietnia danego roku, tak, aby płatnik mógł w ustawowych terminach (por. art. 47 ustawy systemowej) opłacić składkę w zindywidualizowanej wysokości.

Zaskarżone decyzje, wydane w dniu 12 kwietnia 2011r., ustaliły dla płatnika składek, K. O. - prowadzącego działalność (...) w U. podwyższoną o 50% stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe już po zakończeniu roku składkowego 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, obejmującego okres rozliczeniowy:

od 1 kwietnia 2006r. do 31 marca 2007r.,

od 1 kwietnia 2007r. do 31 marca 2008r.,

od 1 kwietnia 2008r. do 31 marca 2009r.,

od 1 kwietnia 2009r. do 31 marca 2010r.,

od 1 kwietnia 2010r. do 31 marca 2011r.

Tym samym organ rentowy naruszył przepisy ustawy wypadkowej, dokonując ustalenia stopy procentowej za lata ubiegłe, czego ustawa wypadkowa nie przewiduje.

Wobec dokonania powyższej oceny niezgodności z prawem przedmiotowych decyzji, zbędnym okazało się rozpoznanie zasadności zarzutów apelującego, albowiem kwestią nadrzędną jawiło się zbadanie, czy przedmiotowe decyzje pozostają w zgodności z ustawą z dnia 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r. Nr 167, poz. 1322 ze zm.).

Uwzględniając powyższe, Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżony wyrok nie odpowiada prawu i po myśli art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok oraz poprzedzające go decyzje i ustalił, że K. O. nie jest zobowiązany do opłacenia składki na ubezpieczenie wypadkowe w roku składkowym obejmującym okres rozliczeniowy:

od 1 kwietnia 2006r. do 31 marca 2007r.,

od 1 kwietnia 2007r. do 31 marca 2008r.,

od 1 kwietnia 2008r. do 31 marca 2009r.,

od 1 kwietnia 2009r. do 31 marca 2010r.,

od 1 kwietnia 2010r. do 31 marca 2011r., podwyższonej o 50%.

O kosztach procesu orzeczono z mocy art. 98 kpc, w związku z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 169, poz.1348 ze zm.).

/-/SSO del.E.Kocurek-Grabowska /-/SSA A.Grymel /-/SSA L.Jachimowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JM